

ZAKON O ODGOVORNOSTI ZA NUKLEARNE ŠTETE

"Službeni list SFRJ", br. 22/1978 i 34/1979.

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se odgovornost za nuklearne štete koje nastanu kao posledica iskorišćavanja nuklearne energije u miroljubive svrhe.

Član 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeća značenja:

1) nuklearna šteta je:

- šteta koja je nastala usled smrti, telesne povrede ili drugog oštećenja zdravlja čoveka, gubitka ili drugog oštećenja stvari ili kontaminacije čovekove sredine, koji nastanu ili su posledica radioaktivnih svojstava ili kombinacija tih svojstava sa otrovnim, eksplozivnim ili drugim opasnim svojstvima nuklearnog goriva ili radioaktivnih proizvoda ili otpadaka koji se nalaze u jednom nuklearnom postrojenju, kao i nuklearnog materijala koji dolazi iz nuklearnog postrojenja, koji je u njemu proizveden ili se u njega šalje;

- šteta koja je nastala usled smrti, telesne povrede ili drugog oštećenja zdravlja čoveka, gubitka ili drugog oštećenja stvari ili kontaminacije čovekove sredine, koji nastanu ili su posledica drugog jonizujućeg zračenja koje potiče od ma kog drugog izvora zračenja u nuklearnom postrojenju;

2) nuklearni udes je događaj ili niz događaja istog porekla, koji prouzrokuju nuklearnu štetu;

3) korisnik nuklearnog postrojenja je organizacija udruženog rada kojoj je organ određen republičkim, odnosno pokrajinskim propisom odobrio lokaciju, probni rad, odnosno korišćenje nuklearnog postrojenja, ili strano lice koje je korisnik po propisima države na čijoj se teritoriji nalazi njegovo nuklearno postrojenje;

4) nuklearno postrojenje je:

- svaki nuklearni reaktor, osim reaktora koji se iskorišćava u pomorskom i vazдушnom saobraćaju kao izvor energije za pogon ili u druge svrhe;

- svako postrojenje koje koristi nuklearno gorivo za proizvodnju nuklearnog materijala, za obradu nuklearnog materijala ili za ponovnu preradu ozračenog nuklearnog goriva;

- svako mesto na kome je nuklearni materijal uskladišten, osim privremenog uskladištenja takvog materijala tokom prevoza.

Više nuklearnih postrojenja jednog korisnika koja se nalaze na istoj lokaciji smatraju se, u smislu ovog zakona, jednim nuklearnim postrojenjem;

5) Nuklearni reaktor je postrojenje koje sadrži nuklearno gorivo, raspoređeno tako da u njemu može nastati lančana reakcija nuklearne fisije bez dodatnog izvora neutrona;

6) nuklearno gorivo je materijal sposoban da proizvodi energiju samoodržavajućom lančanom reakcijom nuklearne fisije;

7) radioaktivni proizvodi ili otpaci su radioaktivni materijal koji je nastao u procesu proizvodnje ili korišćenjem nuklearnog goriva, ili drugi materijal koji je postao radioaktivan zbog toga što je bio izložen zračenju emitovanom u toku tog procesa, isključujući radioizotope koji su nastali u završnoj fazi proizvodnje i koji se mogu koristiti u naučne, medicinske ili privredne svrhe;

8) nuklearni materijal je:

- nuklearno gorivo, osim prirodnog ili osiromašenog urana, koje je sposobno da proizvodi energiju samoodržavajućom lančanom reakcijom nuklearne fisije van nuklearnog reaktora, samostalno ili u vezi sa nekim drugim materijalom;

- radioaktivni proizvodi ili otpaci.

Član 3.

Korisnik nuklearnog postrojenja odgovara za nuklearnu štetu bez obzira na krivicu.

Član 4.

Korisnik nuklearnog postrojenja odgovara za nuklearnu štetu ako je šteta prouzrokovana nuklearnim udesom u njegovom nuklearnom postrojenju.

Za nuklearne štete, prouzrokovane nuklearnim udesom u nuklearnom postrojenju, ne odgovara nijedno drugo lice osim korisnika nuklearnog postrojenja ako međunarodnim ugovorima o odgovornosti za nuklearne štete, koje je ratifikovala Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, nije drukčije određeno.

Član 5.

Korisnik nuklearnog postrojenja odgovara za nuklearnu štetu i ako je šteta prouzrokovana nuklearnim udesom:

1) u vezi sa nuklearnim materijalom koji šalje iz svog nuklearnog postrojenja, ili koji je uskladišten u toku prevoza, ako je nuklearni udes nastao pre nego što je korisnik nekog drugog nuklearnog postrojenja ugovorom, zaključenim u pismenom obliku, preuzeo odgovornost za nuklearne udese prouzrokovane tim nuklearnim materijalom, a ako nema takvog ugovora - pre nego što korisnik drugog nuklearnog postrojenja preuzme nuklearni materijal;

2) u vezi sa nuklearnim materijalom koji je poslat u njegovo nuklearno postrojenje, ili koji je uskladišten u toku prevoza, ako je od korisnika drugog nuklearnog postrojenja ugovorom, zaključenim u pismenom obliku, preuzeo odgovornost za nuklearne udese u vezi sa tim materijalom, a ako takvog ugovora nema - pošto je preuzeo taj nuklearni materijal.

Član 6.

Korisnik nuklearnog postrojenja ne odgovara za nuklearnu štetu ako je ta šteta prouzrokovana:

1) nuklearnim udesom koji je neposredna posledica agresije, rata ili drugog oružanog sukoba;

2) nuklearnim udesom koji je neposredna posledica zemljotresa, poplave, požara ili druge teške elementarne nesreće, ako dokaže da se ta šteta nije mogla predvideti ni otkloniti.

Korisnik nuklearnog postrojenja ne odgovara oštećeniku za nuklearnu štetu ako dokaže da je oštećenik tu štetu namerno prouzrokovao.

Korisnik nuklearnog postrojenja ne odgovara ni za nuklearnu štetu koja je prouzrokovana:

1) na samom nuklearnom postrojenju ili na stvarima koje se nalaze na prostoru tog postrojenja i koje se koriste ili su namenjene korišćenju u vezi sa tim postrojenjem;

2) na prevoznom sredstvu na kome se nalazio nuklearni materijal u trenutku nuklearnog udesa.

Član 7.

Korisnik nuklearnog postrojenja ima pravo regresa samo:

1) prema pojedincu koji je namerno izvršio ili propustio da izvrši radnju sa ciljem da prouzrokuje nuklearnu štetu tako da je nuklearni udes posledica izvršenja ili neizvršenja takve radnje;

2) prema ugovorenoj strani ako je to izričito predviđeno ugovorom zaključenim u pismenom obliku.

Član 8.

Vozar koji prevozi nuklearni materijal može, ako za to dobije odobrenje od organa određenog republičkim, odnosno pokrajinskim propisom, uz pismeni pristanak odgovornog korisnika nuklearnog postrojenja, stupiti na njegovo mesto. U tom slučaju, vozar se smatra odgovornim korisnikom nuklearnog postrojenja u smislu ovog zakona.

Član 9.

Korisnik nuklearnog postrojenja mora, pre predaje vozaru nuklearnog materijala na prevoz, predati vozaru i potvrdu o zaključenom ugovoru o osiguranju ili potvrdu o finansijskoj garanciji, koju je izdao osiguravač odnosno davalac finansijske garancije u skladu sa odredbama ovog zakona.

Potvrda iz stava 1. ovog člana mora da sadrži: firmu, odnosno naziv i sedište korisnika; iznos, vrstu i trajanje osiguranja ili finansijske garancije; opis nuklearnog materijala na koji se odnosi osiguranje, odnosno finansijska garancija, kao i klauzulu organa određenog republičkim, odnosno pokrajinskim propisom da je lice navedeno u potvrdi korisnik nuklearnog postrojenja.

Član 10.

Nuklearni materijal se može uvoziti iz inostranstva u Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju ili prevoziti preko teritorije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije samo ako vozar koji prevozi taj materijal ima potvrdu iz člana 9. ovog zakona i ako je klauzulu iz člana 9. stav 2. ovog zakona stavio nadležni organ države iz koje se taj materijal uvozi, u skladu sa odredbama međunarodnih ugovora o odgovornosti za nuklearne štete koje je ratifikovala Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija.

Član 11.

Ako su nuklearna šteta i druga šteta prouzrokovane samo nuklearnim udesom ili nuklearnim udesom zajedno sa jednim ili više drugih događaja, ta druga šteta, u meri u kojoj se ne može razgraničiti od nuklearne štete, smatraće se, u smislu ovog zakona, nuklearnom štetom prouzrokovanom nuklearnim udesom.

Član 12.

Ako nuklearna šteta nastane u republici, odnosno autonomnoj pokrajini u kojoj se ne nalazi nuklearno postrojenje kojim je izazvana nuklearna šteta, a posebnu saglasnost za lokaciju, probni rad ili puštanje u rad tog postrojenja, predviđenu odredbama saveznog zakona kojim se uređuje zaštita od jonizujućih zračenja, dao je nadležni organ u republici, odnosno autonomnoj pokrajini u kojoj se to postrojenje nalazi bez saglasnosti nadležnog organa u drugoj republici, odnosno autonomnoj pokrajini u kojoj je nuklearna šteta nastala, za naknadu štete nastale u toj drugoj republici, odnosno autonomnoj pokrajini, u delu koji ne bude naknađen po odredbama ovog zakona, odgovara republika, odnosno autonomna pokrajina čiji je organ dao tu saglasnost.

Član 13.

Korisnik nuklearnog postrojenja odgovara za nuklearnu štetu do 450,000.000 dinara po svakom nuklearnom udesu.

Iznos određen u stavu 1. ovog člana ne obuhvata kamate ni troškove postupka koji su utvrđeni u postupku, odnosno dosuđeni u sporu za naknadu nuklearne štete.

Član 14.

Ako za nuklearnu štetu odgovara više korisnika nuklearnih postrojenja, a ne može se utvrditi koliku je štetu svaki od njih prouzrokovao, ti korisnici odgovaraju solidarno.

Ako za vreme prevoza istim prevoznim sredstvom nastane nuklearni udes u vezi sa nuklearnim materijalom dva ili više korisnika nuklearnih postrojenja, ili ako nuklearni udes nastupi u slučaju uskladištenja takvog nuklearnog materijala za vreme prevoza, za takvu nuklearnu štetu odgovaraju svi korisnici solidarno, do granice odgovornosti onog korisnika čija je granica odgovornosti najviša.

U slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana pojedini korisnik čije se nuklearno postrojenje nalazi na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ne može odgovarati za štetu koja premašuje iznos iz člana 13. ovog zakona.

Član 15.

Korisnik nuklearnog postrojenja mora zaključiti i održavati osiguranje ili imati finansijsku garanciju za pokriće svoje odgovornosti za nuklearne štete u iznosu određenom republičkim, odnosno pokrajinskim propisom, koji ne može biti manji od 150,000.000 dinara.

Propisom iz stava 1. ovog člana može se odrediti manji iznos osiguranja ili finansijske garancije za pokriće odgovornosti za nuklearne štete koje nastanu od nuklearnih reaktora manje snage koji služe u naučne svrhe.

Član 16.

Osiguravač, odnosno finansijski garant ne sme obustaviti ni otkazati osiguranje ili finansijsku garanciju pre nego što o tome, u roku od šest meseci pre odustajanja, odnosno otkazivanja, pismeno obavesti korisnika nuklearnog postrojenja i organ određen republičkim, odnosno pokrajinskim propisom.

Ako se osiguranje ili finansijska garancija odnosi na prevoz nuklearnog materijala, osiguravač, odnosno finansijski garant ne sme obustaviti ni otkazati osiguranje, odnosno garanciju za vreme trajanja prevoza tog materijala.

Član 17.

Ako sredstva obezbeđena po osnovu osiguranja ili finansijske garancije nisu dovoljna za naknadu nuklearne štete, izvori sredstava i način podmirenja razlike u sredstvima za naknadu nastale nuklearne štete do iznosa iz člana 13. ovog zakona regulisaće se u skladu sa republičkim, odnosno pokrajinskim propisom.

Član 18.

Ako usled nuklearnog udesa nastane kontaminacija čovekove sredine širih razmera, a nuklearna šteta prouzrokovana tim udesom premašuje iznos iz člana 13. stav 1. ovog zakona, Savezno izvršno veće, u dogovoru sa izvršnim većima skupština republika i izvršnim većima skupština autonomnih pokrajina, predložiće Skupštini SFRJ preduzimanje mera za obezbeđenje sredstava potrebnih za dekontaminaciju.

Član 19.

Ako organizacija udruženog rada, samoupravna interesna zajednica, druga samoupravna organizacija ili zajednica, ili društveno-politička zajednica isplati deo ili celu naknadu štete prouzrokovane nuklearnim udesom, koji prema odredbama ovog zakona snosi korisnik nuklearnog postrojenja, ta organizacija, odnosno zajednica ima pravo regresa od korisnika nuklearnog postrojenja u visini isplaćenog iznosa.

Član 20.

Pravo na naknadu nuklearne štete po ovom zakonu prestaje ako se zahtev za naknadu nuklearne štete ne podnese u roku od deset godina od dana nastanka nuklearnog udesa.

Ako je nuklearna šteta prouzrokovana nuklearnim udesom u vezi sa nuklearnim materijalom koji je za vreme nuklearnog udesa ukraden, izgubljen, bačen sa broda ili napušten, rok predviđen u stavu 1. ovog člana iznosi 20 godina od dana nastale krađe, gubitka, bacanja sa broda ili napuštanja.

Zahtev za naknadu nuklearne štete može se podneti u roku od tri godine od dana kad je lice koje je pretrpelo takvu štetu saznalo za štetu i za korisnika koji za štetu odgovara, s tim što se rokovi određeni u st. 1. i 2. ovog člana ne mogu prekoračiti.

Lice koje je podnelo zahtev za naknadu nuklearne štete u rokovima iz st. 1. do 3. ovog člana može proširiti zahtev za naknadu štete, uzimajući u obzir svako povećanje štete, čak i posle isteka tih rokova do donošenja pravnosnažne odluke suda.

Član 21.

Zahtev za naknadu nuklearne štete prouzrokovane nuklearnim udesom može se podneti neposredno protiv osiguravača, odnosno davaoca finansijske garancije iz člana 15. ovog zakona.

Član 22.

Za odlučivanje o naknadi nuklearne štete isključivo je mesno nadležan sud na čijem se području nalazi nuklearno postrojenje.

Ako je nuklearna šteta nastala za vreme prevoza nuklearnog materijala, proizvoda ili otpadaka, mesno je nadležan sud na čijem se području desio nuklearni udes ili sud na čijem području korisnik ima svoje sedište.

Član 23.

Ako se utvrdi ili opravdano pretpostavlja da nuklearna šteta premašuje iznos iz člana 13. ovog zakona, postupak za utvrđivanje i naknadu nuklearne štete sprovede se shodno odredbama čl. 397. do 423. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list SFRJ", br. 22/77).

Član 24.

U slučaju promene pariteta dinara Savezno izvršno veće određuje novi novčani iznos ograničenja odgovornosti korisnika nuklearnog postrojenja za štetu predviđenu u članu 13. stav 1. ovog zakona.

Član 25.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SFRJ".
